

Journal of Scientific Papers “Social development & Security”
home page: <https://paperssds.eu/index.php/JSPSDS/>

Chernykh I., Posmityuh O., Mazurenko M. (2018) Zabezpechennya bezpeky kolon (transportiv) u khodi boyovykh diy [Ensuring the safety of columns (transport) in the course of hostilities]. *Social development & Security*. 3(5), 58–65. DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.1297134>

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ КОЛОН (ТРАНСПОРТІВ) У ХОДІ БОЙОВИХ ДІЙ

Ігор Черних *

Олег Посмітюх **

Михайло Мазуренко ***

* Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського, проспект Повітрофлотський, 28, м. Київ-049, 03049, Україна, e-mail: chernikhigor@gmail.com
кандидат військових наук, доцент

** Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського, проспект Повітрофлотський, 28, м. Київ-049, 03049, Україна, e-mail: olegposmit777@gmail.com
кандидат військових наук, доцент

*** Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського, проспект Повітрофлотський, 28, м. Київ-049, 03049, Україна, e-mail: misha-m1@digmir.net
кандидат військових наук, доцент

Article history:

Received: April, 2018

1st Revision: May, 2018

Accepted: June, 2018

DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.1297134>

Анотація: В статті, на основі аналізу досвіду бойових дій обмеженого контингенту радянських військ в Афганістані у 1979–1989 рр., національних контингентів багатонаціональної коаліції в ході операції "Іранська свобода" 2003–2010 рр., а також проведення антитерористичної операції на території Донецької та Луганської областей, проаналізовані та визначенні способи дій незаконних збройних формувань в інфраструктурній мережі тилу і в зоні проведення операції та надані рекомендації щодо організації забезпечення безпеки та огневого захисту колон (транспортів) під час пересування військ, переміщення матеріально-технічних засобів логістики та всебічного забезпечення підрозділів в ході бойових дій.

Ключові слова: бойові дії, бойове завдання, пересування, логістика, безпека колон (транспортів), диверсійно-розвідувальні сили, диверсійно-розвідувальні групи, незаконні збройні формування.

Черних І.В., Посмітюх О. І., Мазуренко М. Г. Забезпечення безпеки колон (транспортів) у ході бойових дій. *Social development & Security*. 2018. № 3 (5). С. 58–65.

URL: <http://paperssds.eu/index.php/JSPSDS/article/view/46/41>

1. Виклад основного матеріалу

Досвід сучасних війн і воєнних конфліктів показує, що дії диверсійно-розвідувальні сили (ДРС) противника та незаконні збройні формування (НЗФ) на комунікаціях у тилу та в операційній зоні, є одним із факторів, який потребує значної уваги з боку командування в ході проведення військових операцій так як має суттєвий вплив на спроможність військових частин виконувати отримані завдання.

В Афганістані під час бойових дій обмеженого контингенту радянських військ у 1979–1989 рр. від безпеки, планомірності і своєчасності руху автоколон залежала уся життєдіяльність радянських і афганських військ і Афганістану в цілому. Тому одним із головних об'єктів нападу загонів озброєної опозиції були автоколони з матеріальними засобами. На шляхах руху колон ними влаштовувалися засідки, встановлювалися фугаси і міни.

Оскільки через нестачу сил і засобів усі дороги Афганістану взяти під охорону було неможливо, радянські війська зосередили основні зусилля на найважливіших магістралях за якими йшов основний потік вантажів. Ці магістралі охоронялися постійними сторожовими заставами. Всього для охорони доріг було виставлено 326 сторожових застав, на яких несли службу 7 тис. 653 військовослужбовців. Ще 224 застави виконували подвійне завдання – охороняли, як дороги так і режимні зони [1].

Аналіз цих дій показав, що кількість диверсій на дорогах проти колон і сторожових застав, які охороняли комунікації, склала більш 50% від загального числа диверсій.

В ході операції "Іранська свобода" 2003–2010 рр. військово керівництво США особливу увагу приділяло безпеці пересування військ контингенту багатонаціональної коаліції в районі конфлікту у зв'язку зі значною втратою техніки і особового складу [2–5].

Основною проблемою при переміщенні військ та забезпеченні логістики в Іраку були фугаси, міни та саморобні вибухові пристрої, що встановлювалися на шляхах перегруповання військ і підвозу матеріально-технічних засобів. Цією зброєю було вбито або поранено біля 15000 військових і цивільних осіб. Щомісячні втрати техніки збройних сил (ЗС) США складали біля 50 одиниць.

Зусилля командування ЗС США та їх союзників, що були спрямовані на розробку методів та засобів протидії цьому способу ведення повстанцями бойових дій, не досягли необхідного довготривалого ефекту. Тривалість ефективного використання нових методів і засобів протидії становило не більше 15–20 днів.

Аналіз дій в ході проведення антитерористичної операції (АТО) [6] показує, що НЗФ також широко застосовує тактику засідок і мінної війни. Для перешкодження або обмеження руху військових колон й транспорту на маршрутах руйнуються мости та покриття доріг. В якості загороджень облаштовуються завали. Широко використовуються міни і фугаси.

Мінування, один з найбільш доступних та порівняно безпечних для НЗФ способів ведення бойових дій. Мінують НЗФ, як правило, дорожні комунікації там, де обмежена видимість, ускладнені маневри та об'їзд: мости, тунелі, повороти, серпантини, спуски та підйоми. Має місце установка радіокерованих фугасів у населених пунктах, де транспортні засоби повинні знижувати швидкість.

У районі мінування, як правило, влаштовується засідка, виставляються пости спостереження (рис. 1).

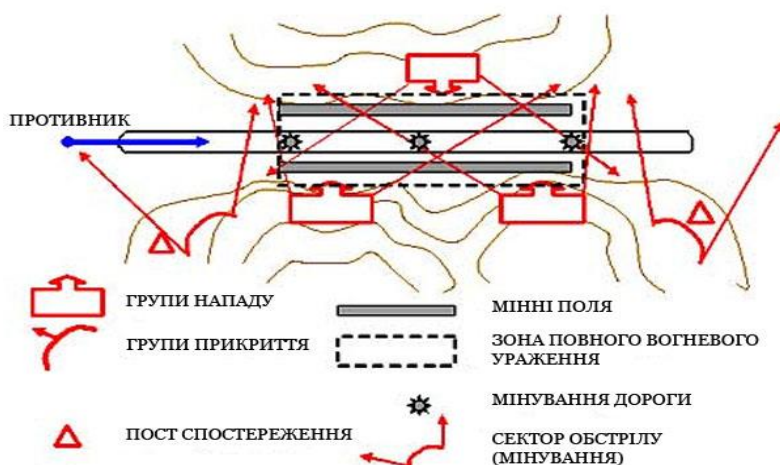

Рис 1. Варіант мінування шляху в ході проведення засідки НЗФ

При мінуванні використовуються контактні, радіокеровані міни і фугаси з додатковим зарядом вибухових речовин, магнітні міни, міни з пластиковим корпусом. Широкого використання набув пластид, на запах якого не реагують собаки мінно-пошукової служби.

Постійні напади на дорожні комунікації деколи призводили до значного руйнування шляхів пересування військ АТО, що змушувало місцеві органи влади закривати рух або залучати значні сили для їх ремонту.

Аналіз положень керівних документів, щодо бойового застосування військ (сил), показує [7], що питання безпеки колон в ході проведення бойових дій не визначено в окреме бойове завдання. Але досвід показує, що пересування військ (колон) своїм ходом або перевезення їх є одним із важливих елементів і потребує ретельного планування і узгодження. Воно буде проводитися в ході виконання бойових завдань: розгортання; ізоляції району; прикриття державного кордону; ведення оборонних та наступальних дій; ведення боротьби з НЗФ і диверсійно-розвідувальні групи (ДРГ) противника; охорони і оборони важливих об'єктів; матеріально-технічного забезпечення військових частин (підрозділів); забезпечення умов функціонування місцевих (державних) органів влади (супроводження та охорону у ході їх переміщення); надання гуманітарної допомоги населенню у кризовому районі; евакуації цивільного населення (з районів надзвичайних ситуацій техногенного характеру, бойових дій).

За цих умов, на даний час окремим постає завдання планування, організації і забезпечення безпеки колон (транспортів) в ході бойових дій, це пов'язано з необхідністю гнучкої адаптації до швидких змін на сучасному етапі способів збройної боротьби, підвищення ефективності протидії ДРС і НЗФ, зниження рівня вразливості створених угруповань.

Ціллю цієї статті є надання рекомендацій щодо організації безпеки колон (транспортів), як одного з бойових завдань, яке виконується військами в ході проведення бойових дій з урахуванням досвіду останніх конфліктів та застосування військових частин (підрозділів) штабу антитерористичної операції на території Донецької та Луганської областей.

Аналіз останніх конфліктів та антитерористичних дій показує, що організація безпеки колон (транспортів) повинна являти собою комплекс взаємопов'язаних між собою заходів та

дій, які організуються і здійснюються з метою забезпечення прихованості дій угруповань військ (сил), підтримання живучості та боєздатності військ (сил).

Як показав досвід під час організації та здійснення безпеки колон (транспортів) необхідно притримуватися наступних рекомендацій:

суворо дотримуватися секретності на етапі планування та доведення наказів (розпоряджень), застосовувати для пересування різноманітні маршрути та графіки руху;

плани руху військ (графіки пересування) повинні доводитися також командирами військових частин (підрозділів) в частині, що їх стосується, які розташовані уздовж маршрутів руху та здійснюють заходи щодо охорони та супроводження колон (транспортів) у зоні відповідальності;

обов'язково включати до складу колон саперів, авіанавідника та артилерійського корегувальника;

планувати рух колон у світлий час доби, нічний відпочинок організовувати в підготовлених для цього місцях біля контрольних пунктів, сторожових застав базових таборів;

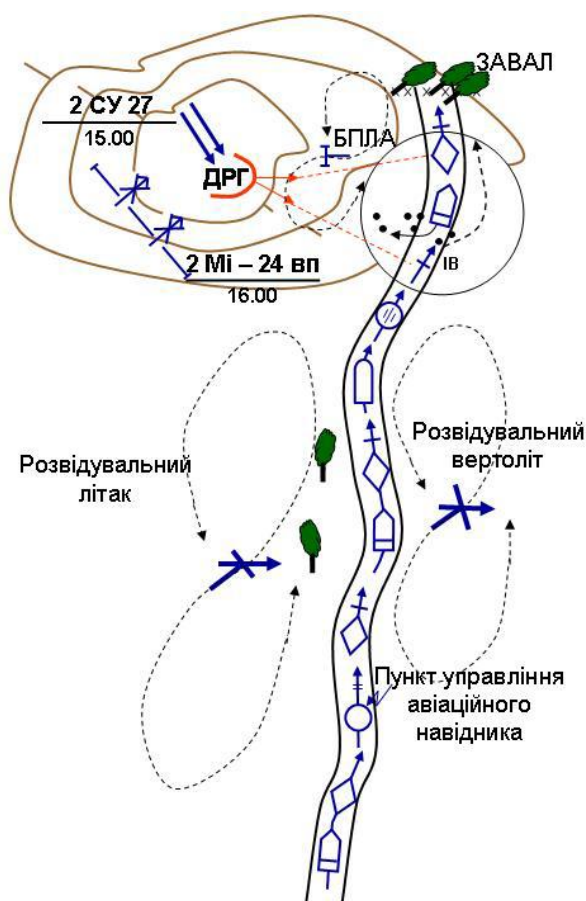
склад сил і засобів охорони (конвою) визначати так, щоб забезпечити безпеку колони на марші з фронту, флангів і тилу, а також на зупинках, завчасно розгортати окремі елементи сил охорони вздовж маршруту руху для здійснення розвідки маршруту і забезпечення безпеки руху військ на небезпечних ділянках маршруту;

зв'язок організовувати з використанням в тому числі звукових і візуальних засобів. Радіозв'язок планується між органами охорони і підрозділами конвою на марші, передовими артилерійськими спостережачими і передовими авіаційними навідниками, військовими підрозділами і комендатурами у населених пунктах, розташованими в районах уздовж маршруту руху. Визначаються позивні, радіочастоти, розпізнавальні сигнали (візуальні і звукові сигнали, які включають кольорові дими, розпізнавальні прапорці і свистки), і паролі;

для вогневої підтримки в ході пересування залучаються або підрозділи, які вже

розгорнуті в зонах відповідальності біля маршруту руху, або артилерія і міномети, які завчасно розгортаються на позиціях, відповідно до плану перегруповання (тилового забезпечення), з метою забезпечення вогневого контролю небезпечних ділянок або всього маршруту руху. В ході рекогносцирування маршрутів до складу рекогносцирувальних груп залучаються представники підрозділів, які здійснюють вогневу підтримку. В ході взаємодії, в інтересах вогневої підтримки, узгоджуються ймовірні місця (райони) дій ДРС та НЗФ, райони застосування артилерії, номери запланованих вогнів, сигнали управління вогнем;

одним з обов'язкових елементів, на даний час, є повітряна підтримка військ в ході пересування (рис. 2). Вона забезпечує повітряну розвідку району маршруту (напрямку пересування),

вогневу підтримку військ, що здійснюють пересування, та тих, хто здійснює охорону та супроводження колон (транспортів), перекидання підрозділів (резерву) для посилення підрозділів охорони (здійснення маневру на шляху відходу НЗФ) та евакуацію поранених. Планування безпосередньої повітряної підтримки здійснює штаб військової частини, яка здійснює підтримку, з організацією взаємного інформування та взаємодії з штабами частин, які організують пересування, на основі плану пересування. Способи використання авіації можуть бути: супровід військ на марші; чергування вертольотів (літаків) в повітрі; чергування на аеродромах (майданчиках підскоку). Вогнева підтримка повинна включати удари вертольотів вогневої підтримки та, в разі необхідності, штурмової авіації. Особливу увагу необхідно приділяти порядку взаємного розпізнавання своїх військ (сил) і засобів.

при плануванні охорони колон і підрозділів, спираючись на систему сторожових застав, важливо мати резерв сил та засобів. Резерви призначені для підсилення основних сил на небезпечних ділянках та в ході відбиття нападу, здійснення маневрених дій з послідовним знищенням виявлених груп ДРС противника, засідок. ДРС противника та НЗФ мають бути переконані, що напади на війська (сили) із засідок неминуче викличуть швидкий удар у відповідь з боку сил охорони, включаючи удари з повітря і переслідування. Сили резерву розміщуються у заздалегідь вибраних пунктах, послідовно розташованих уздовж маршруту руху. Якщо маршрут має значну протяжність, то кількість цих пунктів має бути такою, щоб забезпечити швидке введення у бій резерву на будь-якій з його ділянок.

в інтересах отримання розвідувальної інформації проводити опитування місцевих жителів вздовж маршруту руху з метою оцінки характеру дій ДРС і НЗФ, встановлення вірогідних ділянок мінування та засідок;

до початку переміщень військ доцільно проводити дії із зачищення маршрутів. Проведення дій із зачищення маршрутів залежатиме від наявного часу, наявності сил і засобів, складу та характеру дій ДРС і НЗФ. Для зачищення маршрутів зазвичай використовується особовий склад військових частин (підрозділів), в зону (район) відповідальності яких входить ділянка маршруту (чи весь маршрут). В ході зачищення маршруту руху звертають увагу на найбільш небезпечні ділянки місцевості (яри, зарості, пануючі висоти і так далі), що знаходяться у безпосередній близькості від маршруту. Після проведення зачищення на шляхах імовірного виходу ДРС (НЗФ) в район небезпечних ділянок маршруту улаштовуються засідки;

в ході маршу проводиться зміна місцезнаходження командування, засобів зв'язку і сил охорони в похідному порядку військової частини (підрозділу). У разі нападу на колону, підрозділ охорони займає бойовий порядок, особовий склад спішується та відбиває напад, колона прикривається димовою завісою, водії, не зупиняючи машин, виводять їх із зони ураження, при цьому перший і останній бронетранспортери продовжують супроводжувати колону, якщо подальший рух неможливий, організується кругова оборона і напад відбивається до підходу допомоги від сторожових застав, спеціально призначених резервів, розташованих поблизу підрозділів своїх військ, армійської авіації;

в ході маршу використовуються розшукові собаки і інші засоби виявлення фугасів (мін) та засідок.

2. Висновки

Таким чином, у разі неможливості відкритого протистояння військам НЗФ застосовують тактику партизанських дій. Основними способами таких дій є: нальоти, засідки, мінування місцевості, доріг, об'єктів, підрип мостів, влаштування завалів, руйнувань і загороджень.

В ході ведення збройних конфліктів останніх десятирічь були застосовані різні заходи щодо протидії діям ДРС противника та НЗФ, охорони та супроводження колон (транспортів).

Рекомендації, які викладені вище, є творчим переосмисленням цього досвіду, що знайшло відображення у визначених заходах, котрі необхідно враховувати командирам та штабам в ході підготовки і ведення операцій та бойових дій. Слід зазначити, що нехтування набутим досвідом може привести до втрат, які не дозволять виконати поставлене завдання в повному обсязі (у встановлений термін) або приведуть до його зриву.

Подальші шляхи поліпшення організації безпеки колон (транспортів) повинні передбачати удосконалення нормативно-правової бази, нарощування авіаційної компоненти системи, РЕБ, удосконалення системи управління та удосконалення організації взаємодії між органами управління та відповідними силами та засобами.

Author details (in Russian)

ОБЕСПЕЧЕНИЕ БЕЗОПАСНОСТИ КОЛОНН (ТРАНСПОРТОВ) В ХОДЕ БОЕВЫХ ДЕЙСТВИЙ

Игорь Черных *

Олег Посмитюха **

Михаил Мазуренко ***

* Национальный университет обороны Украины имени Ивана Черняховского, пр-т Воздухофлотский, 28, г. Киев-049, 03049, Украина, e-mail: chernikhigor@gmail.com кандидат военных наук, доцент

** Национальный университет обороны Украины имени Ивана Черняховского, пр-т Воздухофлотский, 28, г. Киев-049, 03049, Украина, e-mail: olegposmit777@gmail.com кандидат военных наук, доцент

*** Национальный университет обороны Украины имени Ивана Черняховского, пр-т Воздухофлотский, 28, г. Киев-049, 03049, Украина, e-mail: misha-m1@digmir.net кандидат военных наук, доцент

Аннотация: В статье, на основе анализа опыта боевых действий ограниченного контингента советских войск в Афганистане в 1979-1989 гг., национальных контингентов многонациональной коалиции в ходе операции "Иранская свобода" 2003-2010 гг., а также проведения антитеррористической операции на территории Донецкой и Луганской областей, проанализированы и определены способы действий незаконных вооруженных формирований в инфраструктурной сети тылу и в зоне проведения операции, даны рекомендации по организации обеспечения безопасности и огневой защиты колонн (транспорт), во время передвижения, войск, перемещения материально-технических средств логистикой и всестороннего обеспечения подразделений в ходе боевых действий.

Ключевые слова: боевые действия, боевую задачу, передвижения, логистика, безопасность колонн (транспорт), диверсионно-разведывательные силы, диверсионно-разведывательные группы, незаконные вооруженные формирования.

Author details (in English)

ENSURING THE SAFETY OF COLUMNS (TRANSPORT) IN THE COURSE OF

HOSTILITIES

Igor Chernykh *

Oleg Posmityuh **

Mikhail Mazurenko ***

* National University Defense of Ukraine,
28, Vozduhoflotsky av., Kyiv-049, 03049, Ukraine,
e-mail: misha-m1@digmir.net
Ph.D. of Militari Sciences, Associate Professor

** National University Defense of Ukraine,
28, Vozduhoflotsky av., Kyiv-049, 03049, Ukraine,
e-mail: olegposmit777@gmail.com
Ph.D. of Militari Sciences, Associate Professor

*** National University Defense of Ukraine,
28, Vozduhoflotsky av., Kyiv-049, 03049, Ukraine,
e-mail: misha-m1@digmir.net
Ph.D. of Militari Sciences, Associate Professor

Abstract: *In the article, based on the analysis of the experience of combat operations of a limited contingent of Soviet troops in Afghanistan during 1979-1989, national contingents of a multinational coalition forces during operation "Iran Liberty" 2003-2010, and an antiterrorist operation in Donetsk and Lugansk regions made analysis and deferred the way image armed forces that operated inside infrastructure of rear and operation area and provided recommendations for organization the safety and force protection of the columns (transport), during movement of to armed Forces and out transition of equipment and materials and comprehensive support the troops in the combat operations.*

Keywords: *combat operations, combat mission, movement, logistics, column safety (transport), sabotage and reconnaissance forces, sabotage and reconnaissance groups, illegal armed formations.*

Використана література

1. Никитенко Е.Г. Организация и ведение боевых действий по проводке транспортных колонн с материальными средствами через территорию, контролируемую отрядами противника: веб-сайт. URL: <http://army.lv/ru/Organizatsiya-i-vedenie-boevih-deystviy-po-provodke-transportnih-kolonn-s-materialnimi-sredstvami-cherez-territoriyu-kontroliruemuyu-otryadami-protivnika/90/4698>
2. Иванов И. Марш подразделений армии США (из опыта войны в Ираке): веб-сайт. URL: http://pentagonus.ru/publ/marsh_podrazdelenij_armii_ssha_iz_opyta_vojny_v_irake/23-1-0-1297
3. Теория специальных операций: веб-сайт. URL: http://militera.lib.ru/science/0/pdf/valetsky_ov07.pdf
4. Партизанская война в Ираке / Портал "Современная армия": веб-сайт. URL: <http://www.modernarmy.ru/article/411/falluga-kladbische-dlya-amerikancev>
5. Понамарчук Евгений. Ирак: веб-сайт. URL: http://artofwar.ru/p/po-namarchuk_e/text_0300.shtml

6. Трагических событий 22 мая под донецким городком Волноваха / УНИАН: веб-сайт. URL: <https://www.unian.net/politics/921298-rasprava-pod-volnovahoy-bey-slabyih.html>

7. Бойовий статут Сухопутних військ Збройних Сил України. Частина II (батальйон, рота). – К.: Паливода А.В., 2016. 368 с.

References

1. Nikitenko E.G. Organizatsiia i vedenie boiovykh deistvii po provodke transportnykh kolon s materialnymi sredstvami cherez territoriiu, kontroliruemu otriadami protyvnik. Retrieved from <http://army.lv/ru/Organizatsiya-i-vedenie-boevih-deystviy-po-provodke-transportnih-kolonn-s-materialnimi-sredstvami-cherez-territoriyu-kontroliruemuyu-otryadami-protivnika/90/4698> [in Russian].

2. Ivanov I. Marsh podrazdelenii armii USA (from the experience of the war in Iraq). Retrieved from http://pentagonus.ru/publ/marsh_podrazdelenij_armii_ssha_iz_opyta_vojny_v_irake/23-1-0-1297 [in Russian].

3. Retrieved from http://militera.lib.ru/science/0/pdf/valetsky_ov07.pdf [in Russian].

4. Partizanskaia voina v Irake / Portal "Modern Army". Retrieved from <http://www.modernarmy.ru/article/411/falluga-kladbische-dlya-amerikancev> [in Russian].

5. Ponamarchuk Evgenii. Irak. Retrieved from http://artofwar.ru/p/ponamarchuk_e/text_0300.shtml [in Russian].

6. Tragicheskikh sobytii 22 maia pod donetskim gorodkom Volnovarha. UNIAN. Retrieved from <https://www.unian.net/politics/921298-rasprava-pod-volnovahoy-bey-slabyih.html> [in Ukrainian].

7. Boiovyi statut Sukhoputnykh viisk Zbroinyrh Sil Ukrainy. Part II (battalion, company). Kyiv: Palivoda A.V. [in Ukrainian].